

Langs Åsvei'n «fær i ti'n» Roar Aarnes

«Borti Åsom», Gnr. 156 br. 5

Åsan, Gnr. 156 br. 5

Dette var opprinnelig en husmannsplass under Ne-stu Støbærje (Gnr. 156 br. 3) og hadde navnet Stubergsåsen, men gikk i dagligtale under navnet «Åsom».

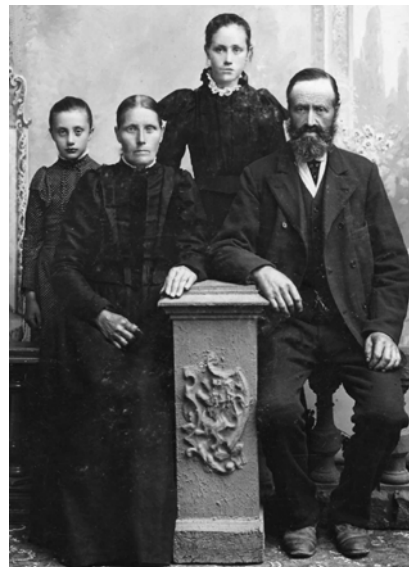
Ole Andersen Stubergsaas

Ola Andersen som opprinnelig kom fra Smejardet, en husmannsplass under Røan, bygsla plassen i mange år, og i 1900 fikk han kjøpt gården for kr. 1.000 av Johan Olsen Stuberg. Ole Andersen som var født i 1841, var gift med Dorthea Myran fra Skraltkynnplassen i Hegra. De giftet seg i 1867 og bodde først et par år i Venna, og senere noen år på Øymoen. Rundt 1875 slo de seg ned på Stubergsåsen. Ole Andersen Aasan arbeidet i skiferbruddet hos Stein-Sivert i mange år ved siden av at han livnærte seg av jorda. Ole og Dohea fikk tilsammen 8 barn.

- Ellen, 1867 gift med Laurits Norum, Stjørdal
- Ananias, 1869 - , Utvandret til Amerika
- Martin, 1872 - , Utvandret til Amerika
- Daniel, 1875 - , Utvandret til Amerika
- Johan, 1881 - , Utvandret til Amerika
- Oline, 1884 – 1965, gift med Sivert Gulaker i Søstun
- Dorthea 1890 - 1906

Alle sønnene reiste til Amerika, men den nest yngste dattera, - Oline, ble værende i Sorta. Hun ble gift med Stor-Sivert Gulaker i Søstu'n. Oline og Sivert bodde i Åsan sammen med Ola og Dorthea i flere år. Deres to første barn, - Signe og Mali, ble født mens de bodde i Åsan. I 1911 overtar Sivert heimgården etter sin bror Olaf, og flytter dit med sin lille familie, - Oline og de to små barna.

I 1915 solgte Ola og Dorthea Stubergsaas gården til John Petersen Ekren, og flyttet til dattera og svigersønnen i Søstun. Begge var da godt over 70 år da de kom til dit. I Søstun var det allerede folk på kår fra før. Bestemora til Sivert, - Johanna Hågensdatter på 77 år og mora Mali på 54 som hadde vært enke i noen år, hadde begge kårbrev, så det var rikelig med tilårskomne folk i Søstun på den tida som kunne ta et tak eller stille opp når det gjaldt barnepass. I 1929 døde Ole Andersen Aasan, og to år senere, i 1931 døde enke Dorthea Kristoffersdatter Aasan. Begge ble 88 år gamle og i kirkeboka står det at de døde av «alderdom».

Ola og Dorthea Åsom med døtrene
Dorthe (til venstre) og Oline

John Petersen Ekren

John Pettersen Ekren kjøpte Åsan i 1915 for kr 3.700. Den 1. mai flyttet John inn sammen med kona Inga og 4 små barn. Ut på høsten samme år nedkommer Inga med barn nr. 5. Mens de bor i Åsan fikk Inga og John et barn til.

Barn:

- Ingrid Bergitte 1907 – 1989 gift med Sivert Dybvadskog
- Paul Oskar 1909 - 1989
- Tora 1910 – 1976 gift med Jakob Sorte fra Kvestan
- Johan Ingvar 1912 – 1998 ugift
- Einar 1914 – 1994 gift med Ingrid Dalsaunet
- Theodor 1915 gift med Ingrid Embergstrud
- Olaf 1918 – 1921

John Petersen var født i Uti-gala Ekren (Gnr. 149 br. 3) i 1867. I april 1889 reiste han til Amerika (Minnesota), men kom tilbake i 1900. Da livnærer han seg som snekker til han gifter seg i 1907 med Inga Olava Olsdatter Øksenaas i Mosvika. Bryllupet står i Mosvik kirke 10. februar 1907. Her blir han etter hvert gårdsbestyrer på Øksenåsen. Svigermora Olive Ingebriktsdatter som ble enke i 1906 og som fortsatt satt som eier, hadde behov for hjelp til å drive gården. John var gårdsbestyrer på Øksenåsen frem til han kjøpte Åsan i 1915 og flyttet dit.

I 1921 ble John P Ekren enkemann. Den 3. mars dør Inga av tuberkulose. Ikke nok med det, - en måned senere, den 7. april dør deres yngste barn Olaf av bronkitt. Han ble kun 3 år gammel. John ble sittende igjen med ansvar for gård og 6 små barn i alderen 5 til 14 år. Da la han ut gården til salgs.

Martin og Oline Fossmo kjøper da eiendommen og skjøtet ble undertegnet i mai 1922. Kjøpesummen var kr. 9.100. Inkludert i kjøpesummen var «1 ko, 1 kalv, 1 komfyr, 1 kakelovn, 1 halv andel i en hakkelsmaskin, 1 fjærharv, samt det paa eiendommen forefindendes høi med undtagelse av 250 kg, samt hvad der paa eiendommen forfindes av halm, hakkels, kornstør, hesjematriel og gjødsel samt noget trævirke.»

Kostnaden med opprettelsen av skjøtet ble delt likt mellom kjøper og selger. Eiendommen ble overtatt av Martin og Oline Fossmo den 8. mai, men «selgeren skulle ha ret til indtil videre at bebo den leilighet han idag benytter, idet en maanedes opsigelse er forutsat.»

John og Inga Ekren

I 1926 gifter John Pettersen Ekren seg med den 20 år yngre sydama Anna Kristine Elverhøi. John var da snekker bosatt i Elvran og Anna som opprinnelig var født i Prestmoen, var da syerske i Hegra. Forlovere i bryllupet var Paul A. Berg og Gunnar Sorte. De nygifte bosetter seg på Berget i Nord-Dyva. Til daglig gikk John P Ekren under navnet «Jo Åsom», men etter at de flytta til Berget ble de omtalt som «Jo og Anna på Bærji». Her drev Anna systue og Jo snekkerverksted. John P Ekren døde i 1957, 90 år gammel.

Martin og Oline Fossmo

Martin Fossmo var meldaling og født i 1888 på Fossmoan like ved Å, øverst i Meldalen. Han var sønn av Thore Rasmussen og Olava Thoresdatter Fossmo. Faren var opprinnelig gårdbruker og jordbruksarbeider, men familien flyttet på begynnelsen av 1900-tallet til Løkken og losjerte på gården Haugen (Gnr. 26 br. 1). Martin hadde ei eldre søster og 2 yngre brødre. I 1910 var hele familien, bortsett fra mora, ansatt som verksarbeidere på Løkken verk.

Den 7. mars i 1914 giftet Martin seg med Oline Karlsdatter Lien fra Hegra. Oline var da tjenestepike på Løkken og Martin arbeidet fortsatt på verket. Bryllupet sto i Melda kirke.

Oline var datter av Karl Olsen Lien som opprinnelig var fra Nord-Fron. Karl Olsen var anleggsarbeider og kom til Hegra med familien i forbindelse med arbeidet med Meråkerbanen. I 1888 døde imidlertid kona av nysesyke og faren ble gift med Ingeborg Pedersdatter Sørhalden. De bosatte seg på Høgmoen, en plass under Søre Kringen i Flora, og her ble Oline født i 1891. Halvsøstra til Oline, - Marit Lien som faren hadde i første ekteskap ble gift med Martin Sørmo på Øver-Nordjardet (Gnr. 147 br. 9), - foreldrene til Konrad Sørmo.

Oline og Martin Fossmo

Gården var på 35 mål dyrka mark og 50 mål produktiv skog. Hovedbygningen var av tømmer i 2 etasjer, med 6 rom og kjøkken og kjeller. På gården sto også et stabbur og fjøs, stall og låve i reisverk. De hadde 3 kyr, kalv og en hest, et par griser og 5-6 sauer. Ved siden av gårdsdrifta livnærte Martin Fossmo seg som anleggsarbeider på Nordlandsbanen, da arbeidet på strekningen Sunnan – Grong tok til. Senere arbeidet Martin som snekker i Lånke ved siden av gårdsdrifta. Oline og Martin hadde ingen egne barn, men hadde flere fosterbarn: Hjørdis Eriksen f. 1924 og Bjørg Risan f. 1928 og Halvor Hell f. 1929. Alle disse barna gikk på Sorte skole.

Både Oline og Martin var dypt religiøse og var begge aktive i misjonsarbeidet og kristenlivet i grenda.

I november 1950 solgte Martin gården til Magda og Haldor Sirås for kr. 11.500 inklusive løvsøre. Inkludert i handelen var gårdens besetning, gårds- og kjøreredsaker, andel i Åsan treskelag, staur og hesjemateriell m.v. Løvsøret ble taksert til kr. 2.600. Haldor overtok selgerens restlån i Den Norske Småbruk og Boligbank på kr. 3000. Et beløp på kr. 6.000 ble stående i gården med 2. prioritet til 2% rente, avdragsfritt i de to første årene og deretter avdrag med 2% årlig. I skjøtet forbeholder selgeren seg rett til fri tomt uten vederlag, for «*oppførelse av en stuebygning på kjøperens eiendom, og på selgerens og hans hustrus levetid*». Videre har skjøtet klausul om at «*eiendommen overtas fra idag av kjøperen, dog således at selgeren har rett til å bo gratis i hovedbygningen inntil videre, dog ikke over 3 år*». Skjøtet er datert 11. november 1950 og tinglyst 4. januar 1951. Martin som hadde livnært seg som snekker ved siden av gårdsdrifta, satte da opp en liten stuebygning i reisverk på gården og flyttet inn i denne. Her bodde Oline og Martin til de døde. Martin døde 19. oktober 1969 og Oline den 2. februar 1972, og de er gravlagt på Lånke kirkegård.

Magda og Haldor Sirås flyttet til Åsan i 1950 med 3 små barn, - John Birger 5 år, Inger Grete på halvannet år og Marit som var nyfødt og kun noen dager gammel. Her bodde de i noen år før de flytta til Mona og forpaktet Magdas hjemgård av hennes bror Johan Lillemo, samtidig som de fortsatt drev i Åsan. I denne perioden leide de ut husa til anleggsarbeidere som arbeidet med kraftlinjeutbygginga fra Aura til Eidum. Etter at Johan Lillemo overtok drifta i Mona i begynnelsen av 60-tallet, flyttet de tilbake til Åsan og bodde der til de solgte til Turid og Trygve Rønning i 1967. Magda og Haldor flytta da til Hundhammeren og bosatte seg der. Haldor døde i 1983 og Magda i 2008, og de er gravlagt på Malvik kirkegård.

Magda og Haldor Sirås

Husmannsplasser i Åsgrenda

Guruplassen

Plassen hadde navnet etter Guru Pedersdatter Lillemo, - dattera på Lillemoås som giftet seg med Peder Johnsen som kom fra Ner-Eidum. De giftet seg i 1827, og det var antagelig de to som satte opp husa på denne plassen etter at de giftet seg. Husa sto på bakketoppen mellom Åsan og Lillemoås.

Peder og Guru hadde to sønner, - John og Peder. Guru ble enke i 1852, og hun ble boende her med sine sønner. I 1856 giftet den eldste seg med Marta Larsdatter Bergstrøen. Hun var datter av Lars Olsen Øfstibakken, den siste brukeren på Bergstrøa. (Hun hadde flere søsken, og den ene broren, Ola, giftet seg på Skjæret (Ekermoen Gnr. 149. br. 4) og en annen, John, ble husmann på Høgbergmoen under Røan.)

I folketellinga fra 1865 er det oppført 5 personer som boende på denne plassen.:

<i>John Pedersen</i>	36 år	<i>Husfader</i>	<i>gift</i>	<i>Husmand med jord</i>
<i>Marta Larsdatter</i>	43 år	<i>hans kone</i>	<i>gift</i>	
<i>Guru Pedersdatter</i>	64 år	<i>hans Moder</i>	<i>enke</i>	
<i>Pauline Johnsdatter</i>	3 år	<i>deres Datter</i>	<i>ugift</i>	
<i>John Petersen</i>	5 år	<i>Forsterbarn</i>	<i>ugift</i>	

John og Marta var de siste som bodde på Guruplassen og husene er forlengst borte. Under pløying i senere tid, har man kunnet se merker som skulle tilsi at her har det eksistert hustufter. John og Martha emigrerte til Amerika og bosatte seg i Goodhue, Minnesota. Martha døde i 1908 og John P Lillemo døde i 1911. Begge er gravlagt i Goodhue.

Beitlandsplassen.

Rett sør for Fjellstadberget finnes fortsatt merkene etter tuftene av Beitlandsplassen. Tett inntil berget kan man finne gropa etter kjellerhullet, der huset sto.

Plassen hadde navnet sitt etter John Johnsen Beitland fra Vestre Beitlandet, Hegra Gnr. 104. Han var født i 1764 og ble gift i 1797 med Ragnhild Johnsdaughter, eldste datter til John Eriksen på Litj-Lånke.

I 1807, under det først Monafallet, forsvant mesteparten av plassen i raset, og hele livsgrunnlaget ble ødelagt. John og Ragnhild flytta da til en plass under Furan og bodde der i en periode før de til sist bosatte seg på en plass i Dybvadsgrenda.

I boka «Fra en svunnen tid» i sin omtale om det første Monafallet, skrev Ivar Nilssen Værnesbranden i 1928:

”ute på kanten av skredgruppen ikke langt fra østre Aasheim i Lånke vises ennu på et enkelt sted spor etter huse som gikk med i fallet i året 1807. Man ser ennu noget av kjelleren og en liten rest av grunnmuren. Ellers er folkenes skjebne, deres virke og forgjeves forsøk på å berge sig selv og sine små hin redselens natt i 1807 forlengst glemt.

Den store skredgrupe, som nu i lange tider har vært så fredelig som intet annet sted der borte, er delvis skogbevokst og brukes for det meste til havnegange for de tilstøtende gårdes besetninger.

Når man en deilig sommerdag vandrer over trakten og hører bjelleklangen og føler seg betatt av stedets vidunderlige stillhet og ro, kan man ikke la være å tenke på hvad som hendte her en nat for 120 år siden, da hyttene reves bort, redsel, gru, sorg og savn blev de arme folk tildel, og for mann, kone og to små, døden og en grav som ikke kjennes til denne dag.”

Larsplassen

I skjøtet og skylddelingsdokumentene fra 1845, da Nils Sivertsen Sorte kjøper Lillemoås Gnr. 155 br 2, står det at Nils Sivertsen overtar «Larspladsen og Lillemoaas». Hvor denne Larsplassen har ligget, har jeg ikke vært i stand til å lokalisere.